

## آبونه شرائطی

ممالک عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق  
آیلغی (۳۵) غروشدرد .  
ممالک اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، الق  
آیلغی (۹) فرانقدر .

## اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

## اخطارات

آبونه بدلی پشندرد .

§

مملکه موافق آثار مع الممنونیه قبول  
اولنور . درج ایدله بن یازیلر احاده  
اولونماز .

# الکشاف

سیر ۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هنر تهلق مجموعه اسلامیه در .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف اریب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

## اخطارات

رساله مزهدن آلمدیغی کو - ترمک شرطیله  
یتون یازیلر هر هانکی بر فزته طرفندن  
اقتباس اولونه بیلیر .

§

مکتوبلرک ، امضالرک واضح و اوقوناقلی  
اولمسی و آبونه صره نومروسی محتوی  
بولومسی لازمدر .

§

ممالک اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک  
آدرسلرینک قرانسزجه ده یازلمسی دجا  
اولنور .

§

پاره کوندرلدیکی زمان نه یه دائر اولدیغنک  
واضعا بیلدیلمسی دجا اولنور .

## فلسفه

### قرن اخیرده تناسخ

فکر بشر هنوز ماهیت اشیا را تدقیق و تمیزدن عاجز بولندینی دورلرده انسانلر طفلانه خیلارله اویالاشملر ؛ طبیعتک پیشگاه عظمتنده ؛ خوف وهراسک مولودی اوله رق غرب غرب عقیده لر اختراع ایلشلردر . کونشه ، ییلدیزلره ، حتی مخلوقات سفلیه دن بعضیلرینه قارش ی پرورده ایدیلن حس تعبد ، بوابتدائی ادراک سور وکله دیکی بر نتیجه اولدیننده شبهه یوقدر . بشریتک عقائد اولیه سندن اولان تناسخکده ؛ قبا شکلریله برابر ؛ بو ادراک مولودی اولدینی تعقل اولنه بیلیر .

فقط ؛ فکر بشر انکشاف ایتمه باشلاینجه ، تصورات اولیه نك داهارنکین و داهار جاذب برکسوه آلتنده تجلی ایتدیکی کوریلور . فلسفه نك تنوری روح بشری صباوت خیلارندن قورتارمنه چالیشمش وانسانلر ؛ بوسایه ده ؛ کندی حقلرنده فکری بر وقوف ایدیمکه موفقی اولشلردر . دماغلرک آزچوق سالم بر صورتده دوشونه بیلجهک برحاله کله سی ، قرن اول وقرن وسطی ده شدتله حکم سورمش اولان تناسخ عقیده سنه رنک ابتدائینی تدریجاً غائب ایتدیرمشدر . آرتق اولکی قبا شکللر کوندن کونه آزچوق تحولاته اوغرایه رق تناسخ عقیده سی یاواش یاواش تجرد ایتمش ونهایت بوس بوتون غائب اولوب کیتمشدر .

ماتریالیزم ، پوزیتیویزم مسلك فلسفیلرینک رواج بولسی روحیونی صارصمش اولدینی کی تناسخ خیلره ده قطعی ضربه لر ایتدیرمشدی . فی الحقیقه عصر حاضره یاقین دورلرده تناسخیدن بحث ایدنلرک ، فکر بشرک صفحات انکشافنه عائد شئونات تاریخیه یی یالکز نقل ایتمهکله اکتفا ایتمش اولدقلری کوریلور . فقط ، صوک عصرلرده ازمئه سابقه یه عائد مسالک فلسفیه نك تدقیق و احیاسیله اوغراشلدی ائنده ، آرتق اونوتولش ظن اولنان تناسخ عقیده سنی ده یکدن دیرلیمکه چالیشان بعض سیالر ظهور ایتمشدر . بوسیلر میاننده باشلیجه ایکی ذات ، پیهرلورو Pierre Leroux ایله شارل فوریه charle fourier ، ساحه فلسفه ده افکار متفکرینی آزچوق اشغال ایده جک ایزلر بر ایشلردر .

غریبدرکه بوسیلرک هر ایکسی ده ( سوسیالیزم ) مسلكنک مروجی اولدقلری حالده ؛ تناسخ عقیده سنک ایضاحی خصوصنده ؛ آرهلرنده بویوک برفرق مشاهده اولنیور .

پیهرلورو ، انسانیت l'humanité عنوانی کتابیله شهرت قازانمش اولدینی کی شارل فوریه ده فالانس ته ریهن Phalanstérienne مکتب فلسفی سنک مؤسسلرندن در [۸] .

[۸] فالانس ته ریهن لفظی برچوق خلقک ویا افراد عائله دن بر چوغنک برلکده اقامتلییه مخصوص بنا معناسنه اولان فالاستر Phalastère لفظندن آلمشدر . شارل فوریه طرفندن بوساسه کوره تأسیس ایدیلن مسلكه طرفدار اولان سوسیالستلره فالانسته رین نامی ویرلکده در .

بونلرک هر ایکسی ده قدما نك کهنه تناسخ عقیده سنی ، شتلف شکللر تحتنده ؛ احیا ایتک ایت مشلر سده نتیجه ده بر لرندن اوزاقلاشدقلری قدر ، اسکی تناسخ خیلردن ده تباعد ایلشلردر . فی الحقیقه تناسخ عقیده سنک احیاسنه یلته ن بومؤلقلردن اولکیسی ( ماتریالیزم ) مسلكنه سقوط ایتمش ، دیگرکی ده خرافه پرست بر متبی قدر عجیب خیلارله قایلمشدر .

فلاسفه قدیمه نك تناسخه ویرمش اولدقلری اشکال ایله بویکی مؤلفک افکاری آرهنده کی فرقلرک درینلکی بونلرک مقایسه سیله بک کوزل آکلاشیله بیلیر . بومقایسانی یابه بیلک ایچون قدیم مصر ، هند و ایران طرفلرنده تناسخه دائر اولان عقیده ایله یونان فیلسوفلرینک بو خصوصده کی مطالعه لری خلاصه ایدیلجهک اولورسه نتایج آتیه استحصال اولنور :

۱ . — قدما نك تناسخ حقنده کی فکرلری روحیه مسلكنی Spiritualisme ده دائره شمولنه آلمده در . بونلر تناسخ عقیده سنی روح ایله جسدک آیری آیری اولسی اساسنه بناء ایلش اولدقلردن جسدک انحلال ایده جکنی قبول ایلدکلری حالده روحک — بر قسمی حیات خارجنده کچیرمک اوزره — ابدیتنه قائل بولنیورلردی .

۲ . — اسکی فیلسوفلر تناسخ عقیده سنک انسانلرک شخصلرینه ضرر ویره جک بر شکل آلاماسنه بک زیاده اعتنا کوستر مشلردو . انسانی ، حیات و مقدرات خصوصیه یه مالک ، افعالنک مبادیسنه حاکم بر موجوده تمیز کی تلقی ایتلری بواعثندن ایلری کلیوردی . فی الحقیقه اسکی تناسخ خیلر شخصی ممکن اولدینی قدر قورتاره بیلیمک ایچون ؛ روحلرک انتقالی اساسنه استناد ایده رک ؛ مسئولیتی حیاتک حدودی خارجنه چیقارمش ، ماضی و استقباله تشمیل ایلشلردر .

۳ . — قدیم تناسخ طرفدارانی حیاتی ، انسانک بک طبیعی اوله رق قورتیلیمق ایسته دیکی بر مجازات ، بر درس تجربه کی تلقی ایلدکلرندن روحک بدنله اولان علاقه سی کسیلهرک جهانک ایم زائله سنه مربوطیتی انقطاع ایدر ایتز طبیعتیله او جزانکده نهایت بوله جفته اعتقاد ایدیورلردی .

تناسخ مختلف ملتدره مختلف شکللر آلمقله برابر هپسی ده شواوچ اساس ده برلشمشلردر . حالبوکه بوساسلر ، ( انسانیت ) مؤلفنک تناسخ نظریه سنی احیا ایچون اورتیه آتدینی برنسیلرله طبان طبانهد کوریلورلر . چونکه ( انسانیت ) مؤلفی ، کندی فکرینه کوره تناسخی ایضاح ایدرکن دیورکه : ( روح ، بدنن انشکک ایده مین علائمک phénomènes هیئت مجموعه سندن عبارتدر . احتساس ، شعور وحس کی علائم ، عضویت خارجنده تولد ایده میه جکلری کی بایدارده اوله مزلر . روح وجسدله برابر نظر اعتباره آلتان شخص انسانی ، نوعک یعنی بشریتک بسیط وعلی العاده بر ذاتماسیدر . ( بشریت ) مفهومه کلنجه اوده ، بزده ثابت و بایدار اوله رق متحداً بولنان جوهر substance و بئلک le moi نامی آلتنده قصد ایتدیکمز شیئی اشعار ایدر .

بیه‌لورو، فکری، وفلسفی اساسلر اوزرندن یوریمک ایسته‌مش دی. حالبوکه شارل فوریه متافیزیک (مابعدالطبیعیه) ساحه‌لرنده طولاشمش، فکری مطالعه‌لردن اوزاقلاشمشدر. یواییکی سیاه‌سنده کی فرقلری واضحاً کوره‌بیلیمک ایچون فوریه‌نک وحدت کائنات نظریه‌سی (Théorie de l'unité universelle) عنوانلی کتابندن نقل ایدیلن شوپارچه‌لره برکوز کزدیرلم :

« روح ابدیدر. فقط جسدن آریله‌من. روحک ابدیتی کیفیتی ماضیه‌ه عائد اولدینی قدر استقباله‌ده شاملدر. شم‌دیکی حیاتمزدن اول داها باشقه حیاتلر کچیرمش اولدیغمزه قناعت ایتمه‌من ایجاب ایتدیکی کبی استقباله‌ده داها برچوق حیاتلر کچیره‌جکمه‌ه انتظار واعتماد ایتلی‌یز. بو حیاتلرک بر قسمی بودنیاده، دیکرلری‌ده بودنیانک خارچنده، عوالم علویه‌ده کذار ایده‌جکدر. عوالم علویه‌ه عائد حیاتمزد، دنیوی حیاته مشابه دکلدر. اوراده‌کی حیات، داها آز کثیف بریدن، داها زیاده حساس و نازک حواس ایله ممتاز اوله‌جقدر. انتقال ارواح کیفیت سکان بریک سنه دوام ایده‌جک و بومدت طرفنده روحلریمز سکر یوز اون حیات کچیره‌جکدر .

« مدت مهاجرتک یکریمی یدی بیک سنه‌سی ارض اوزرنده، آلی دورت بیک سنه‌سی‌ده خارجه‌ده کذار ایده‌جکدر. ارض اوزرنده مدت مهاجرت منقذی اولدینی زمان، بوتون روحلرکندی شخصیتلری غائب ایده‌رک سیاره‌مزک روحیه برلشه‌جکدر. چونکه کواکب‌ده انسانلر کبی بر روحی واردر. فقط بو حال الی غیرالهایه دوام ایتیه‌ه - جکدر. بر زمان کله‌جکدرکه سیاره‌مزک جسدی خراب اوله‌جق و روحی یکی تشکل ایدن دیکر کره‌لره انتقال ایتک صورتیه سلسله کائناتک داها عالی درجه‌لرینه صعود ایده‌جکدر .

« بو طلمدن چیققدن صوکره کچیره‌جکمز حیاتک حیات حاضره‌مزه نسبتی اویانیق‌قلنگ اویقویه، یا خود موجودیت حاضره‌مزک حیات ماضیه‌مزه نسبتی کیدر .

« او عالم‌ده روحمزد، عطری (Arôme) برسیاله‌دن عبارت اولان جسدیه؛ بر قوش کبی هواده اوچه‌جق، اذواق بی‌پایانی طاده‌جقدر. داها زیاده صافیت کسب ایتیش اولان حواسمزد، آرتق مانعه‌لره معروض قالمیه‌جق، و بو کون بک نقصان اوله‌رق طانیدیغمزد ذوقلر، نشئه‌لر، مسرتلر اوزمان داها شدتلی و داها دواملی بر صورتده حس اولنه‌جقدر. وجد و استغراق، مانیاتیزما اویقوسی (Somnambulisme magnétique) کبی حیات حاضره‌مزه علاقه‌دار اولان بعض حالات، تصویر ایتدیکمزد موجودیت مستقبلیه‌ده دائر بزه بسیط بر فکر ویره‌بیلر .

« انسانلر بو دنیاده ایکن موجودیت مستقبلیه‌نک مسعودیت نوشینتی تقدیر ایده‌بیلیمش اولسه‌لردی؛ او قدر بدبخت و اودرجه‌مغدور و مظلوم بولندقلری بو عالمدن بر آن اول قورتیلیمغه جان آتارلردی. چونکه حیات حاضره‌نک انسانلری بو آرزودن آلیقویه‌جق بر ذوق اولدیغندن

ارض، طبیعت و حیات عمومیه‌دن انفکاک کی غیر ممکن اولان بشریتک سینه‌سندن شخصک تکرار دوغمه‌سی موجود اکله، فنه، عشقه، خلاصه کالات بی‌پایانه دوغمی بر ترقی‌در .

بیه‌لوروونک شو مطالعیه‌سی بزه کوستریورکه، بومشهور مؤلفک احیا ایتک ایتدیکی تناسخ نظریه‌سی، علی‌الاده ماتریالیزم (مادیون‌مذهبی) فرضیه‌سندن باشقه برشی دکلدر. چونکه (انسانیت) مؤلفی شخصک، کندیسنده اوله تولد و صوکره محو اولان علامت عادی‌دن باشقه برشیته مالک اولدیغنی ادعا ایتدیکی کبی بشریتی Phumanité یعنی بزم حقیقی بنلکمزی le moi، ایچنده یا شادیغمزد و تکرار ایچنده دوغدیغمزد جوهری substance ده حد ذاتنده بالقوه بر وجوددن virtualité، بر ایده‌آلدن، داها آچیقچه‌سی وجود حقیقی‌ه تعلق اولمیان بر تصور مجرددن abstraction عبارت عد ایدیور. حالبوکه قدیم تناسخ‌جیلر روحیه مسلکندن spiritualisme هیچ آریله‌مشلر، مادیون مذهبیه matérialisme اصلاً یا ناشامشلردر .

کهنه تناسخ مذهبی احیا ایتک ایسته‌من بومؤلفه بک حقی اوله‌رق دنیله‌بیلرکه، مادامکه روح، بدندن انفکاک ایده‌ممه‌ن علامتک هیئت مجموعه‌سندن عبارت ایتیش، او حالده بعدالوفات انسانلرده باقی‌قاله‌جق شی‌نهدر ؟ . . .

بیه‌لوروونک مطالعات سابقه‌سنه نظراً بوسؤاله آنجق (هیچ ! .) خوابیله مقابله ایدیه‌بیلر. اساساً مادیون‌ده بویله بر سؤال مواجهه‌سنده عینی جوابی ویرمیلورلری ؟ غریب‌درکه بیه‌لورو قدماتک، روحیه مذهبیله توأم اولان تناسخ عقیده‌سنی احیا ایتک ایتدیکی حالده نتیجه‌ده روحک انکاری مؤدی بر کریویه دوشمش و مادیون مذهبیه قرار قیلیمشدر .

اسکی فیلسوفلر انسانی، حیات و مقدرات خصوصیه‌ه مالک، افعالنک مبادیسنه حاکم بر وجود متمیز کبی تلقی ایدیورلردی. حالبوکه (انسانیت) مؤلفی شخصی نظام اخلاقی‌ه فدا ایده‌رک فردک جمعیت ایچنده انحلالنه قائل اولیور، بوسورتله‌ده قدیم تناسخ‌جیلردن آریلیور. بیه‌لوروونک اسکی فیلسوفلرک غایه‌لرینه بوس بوتون ضد اولان بر نتیجه‌یه اصل اولسی، تناسخ ویرمش اولدینی یا کلش تفسیردن نشأت ایتدیکی محققدر .

(انسانیت) مؤلفنک تناسخی توالی و تعاقبه تفسیر ایتیش اولدینی آکلاشیلیور. نموت، سینه‌بشریت‌ده توالی و تعاقب واردر. فقط بوتوالی - بیه‌لوروونک ظن ایتدیکی کبی - تناسخ دیمک دکلدر .

خلاصه‌بزه، عصر اخیرک بومشهور تناسخ‌جیسی ایله قدیم تناسخ طرفدارانی آره‌سنده بر نقطه اشتراک کوره‌میورز .

عصر اخیر تناسخ‌جیلرینک ایکنجی سیاسی شارل فوریه ایسه داها غریب فکرلر سرد ایتیش، خیالات و ادیلرنده داها زیاده برجسارت و مهارتله طولاشمیشدر .

هجوملرينه معروض قالان بو ايكي رفيق دربدر متفكرين ارباب اعتزال طرفندن ده بي امان تنقيداته هدف اولمشلردر . بو هجوملرك شدت وعموميتي سايه سنده دركه تناسخ نكړي مسلمانن آره سنده جاي قبول بوله مامش ، بويولده كي نشينر عقامته محكوم اولمشدر .

م . شمس الدين

## تنبيه غمخواران

بزده اخلاق ، بزده تربيه

۲

اخلاق ده - هر علم كي - يا موضوعنه ، يا غايه سنه كوره تعريف اولونور . موضوع و غايه نك تعييني ايسه بر « مبدأ » Principe مسئله سي در . تصنيف حاضره كوره ده فلسفه نك ديوان محتشمنده بر سدير افضليت اشغال ايدن « اخلاق » ك مبدأني آراشديران حكما ، بر برلرندن آز چوق اوزاق ، آز چوق ميللي يولاره دوشمشلردر ، اللرندن طوتان نظريه لري ايكي به ارجاع ايتك قابل اولويور :

۱ : وظيفه ( مكلف به ، تكاليف ) - « قانت Kant » ه كوره اخلاقي تأسيس و بوتون قواعدني تحكيم ايدن ركن اصلي ، سائق وافي ؛ L'impératif catégorique و وظيفه devoir در . خير و شر ؛ بو خصوصه صده اساسلي بر مفهوم اولاما . اولورده وظيفه مبدأيله تعيين اولونا بيلير . بر سائق وافي نك يعني وظيفه نك موضوعي اولاما يان هرشي ، شردر ؛ سائق مذكور طرفندن ضروره اداره اولونان فعل ده خيردر .

۲ : خير - ديكر نظريه لرك سالكلري ده « خير » يا خود « غايه انسانيه » مبدأندن ايشه باشلايورلر . اولو بومبدألك نه دن عبارت اولدقلا ري تعيين ايتك ، صوكرا تحققلرينك وسائلني آراشدير مق ايسه . يورلر . في الحقيقه « خير » دن مقصد نه اوله بيلير ، خير نه ايله تحقق ايديه بيلير ؛ ايشته بوسؤاله جواب و يرمك ايشته ينلر ؛ مسئله ني تشويش ايدنيورلر ؛ كي مي ، خيري « حظ » ده كورو يور ؛ كي مي منفعتده آرييور ، كي مي ده علمه ، حريته ، كاله قدر يوكسه ليور .

برده « اجتماعي اخلاق » نظريه سندن بحث ايدنلر واردر ؛ وظيفه ، محيطك انسانيه تحمیل ايتديكي كلفندن عبارتدر ؛ او ، بر تضيق اجتماعي در . وظيفه ني بويله اكلانجه آرتيق اخلاق ؛ بر علم شامل و قطعي اولاما ياجق . چونكه على الاطلاق انسانيه فعل و يا تركي لازم كلن شيلري دكل ، فلان و يا فلان محيطك مقتضياتي تعيين ايله اوغراشاجقدر .

وظيفه و خير نظريه لرينك اطرافنده طويلانان ديكر نظرياتدن بر نبذه بحث ايديه بيلمك ايجين « اعمال بشريه نك سوائق اصليه سي » مسئله سنده بر آرز توقف ايتك لازمدر :

انسانك سوائق افعالي ، نه قدر متنوع اولورسه اولسون ، هپسني

بشريتك سوروكلنه چكي غايه بك فجييع اولوردي : اتجار عمومي ! ... شارل فوريه نك غائبدن خبر و يرن بر منبي طوريله صايقلاديني شو سطرلر اوزرنده بر آرز توقف ايدرسه ك كوريرزكه بو آدم تناسخي ، بيه رلورويه نسبة داهاقطي بر صورتده تصوير ايدنيور ، حتي بو خصوصه قديماني ده كچه رك تناسخي ييلديزلره بيله تشميل ايتكه چالشيور .

فقط فوريه سوزلريني او قدر عادي و هميات ، اودرجه قابا خيالات ايله قاريشدير يوركه يوقاريكي سطرلري اوقوركن انسان بلا اختيار تبسم ايتمكدن كننديسي آله ميور . فوريه نك خيالاتنه بر فلسفه ديمك بك تحف اولور . فكري بر محاكمه ايله علاقه دار اولميان بوسوزلر ، صاحبه لايان بر منبي نك هذيابلرندن باشقه بر صفتله توصيف ايديله مزلر . طبيعي بو كي فكرلر اوزرنده مناقشه يوروتك بك عبث اولور . فوريه نك سوزلرنده نظر دقتي جالب برشي وارسه اوده بو ذاتك تناسخه دائر يوروتديكي مطالعه نك اخلاق حقنده كي نظريه سييله بك زياده رابطه دار اولمسي كيفيتي در . في الحقيقه حيات بشره ذوقدن باشقه بر غايه طائيلمزسه حواسه ابديت اسناد ايتك وسماي ارضده كوسترمك بك طبيعي بردوشونجه اولور .

..

تناسخ عقیده سي ايرانك كه نه عقیده لري ، يونانك غريب خرافه لريله بولاشمش اولان بعض كيمسه لر طرفندن اسلاميتك سينه صافنده اذخال ايديلك ايشته نيلمشدر . مذهب اعتزال منتسبلرندن ( محمد بن حائظ ) ايله ( فضل حدي ) نامنده ايكي دربدر بو خصوصه پيشدارلق وظيفه سني كورمه چالشمشدر ، بونلر تناسخ حقنده كي عقیده لريني شو سوزلره آكلامق ايشته يورلر : « جناب حق مخلوقاتي بو كون بولندقلري دنيا دن باشقه بر عالمده عاقل ، بالغ ، صحيح و سالم اوله رق خلق ايلش و اولورده كندى معرفتي ، و كندينه علمي ياراتمش و نم كونا كونه مستغرق قيلمشدى . بالاخره بو مخلوقلري كنديلرينه و يردكي نعمتله قارشى شكر ايله مكلف قيلدى . بعضيلري امر ايديلن شيلرك جمله سني ايفا ايلديلر . بعضيلري ده هيچ بري ايفا ايتديلر . بر قسمي ايسه بعضيلريني ايفا ، بعضيلرنده تجويز قصور ايتديلر . بونك اوزرينه جناب حق بونلردن اوامرينه مطيع اولانلري بولندقلري دارنيمده ابقا ايلدى . بوس بوتون عصيان ايدنلري نار جحيمه كوندردي . اوامرك بعضيسنه اطاعت ، و بعضيسنه عصيان ايدنلري ايسه دنيايه چيقاره رق كنديلرينه - درجه عصيانلرينه كوره - حيوان و يا انسان صورتنده بر جسم كثيف كيدردي . يريوزنده كي حيوان و انسانلرك شكللرنده كي اختلاف كناهلرينك مقداريله متناسبدر . معصيتلري آرز ، طاغلى چوق اولانلرك صورتلري كوزل ، آللري اقل اولور . بالعكس معصيتلري چوق اولانلركده صورتلري چيركين اولور . روح كناهكار قالديني مدتجه دنيا ده بر صورتدن ديكر صورته انقلاب و تناسخدن خالي قالماز . »

بو يادكارلرك مطالعه سابقه لري ، تناسخ فكرينك كنديلرينه نره دن انتقال ايتش اولديغني بك كوزل كوستريور . اهل سنتك شدتلي